

# Rus garabasmam täzeden janlandy

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 24 января, 2025

Rus garabasmam täzeden janlandy RUS GARABASMAM TÄZEDEN JANLANDY



Birnäçe tanşymyň sosial mediýa hasabyndan paýlaşan videoroliginde adamyň ýüregini elendirýän bir epizod bar. Onda bir enäniň gynançly pursatlaryna şaýat bolýarsyňz.

Ukrain enesi gulluk edip ýören ogluna jaň edýär. Telefony rus esgeri alýar welin, ene: «Bu Dementowyň telefony dälmi?» diýip soraýar.

Esger: «Näme gerekdi, ýogsa-da siz ejesimi?»diýip, soraga sorag bilen jogap berýär.

Aňyrdan gelen gyryljak we aglamjyraýan ses: «Hawa, men ejesi» diýýär.

Rus esgeri: «Muny habar berýändigim üçin gynanç bildiryärin, emma ogluňyz wepat boldy» diýýär.

Garamaňlaý ene: «Düşündim» diýip, adamyň kalbyny lerezana salýan gyryk ses bilen zordan: «Jesedini bir öye ýollarsyňzmy?» diýýär.

Esger: «Häzir biz jesetleri ýygnap ýörüs, ýöne tizara ogluňzyň meýdini Ukraina tarapyna tabşyrarays» diýýär. 2017-nji ýylда sabotaž etmek üçin duşman tarapa geçende çaknyşykda öldürilen ukrainaly esgeriň telefonyna jaň gelýär. Bölünüşikçi rus telefona jogap berýär we orta ýaňky ýaly dialog cykýar:

[pic.twitter.com/cHYbKwyR8w](https://pic.twitter.com/cHYbKwyR8w)

– Yüzbaşı Price (Ana Hesap Kapatıldı) (@yzbprice\_) February 23, 2022

Bu epizod maňa şeýle bir ýiti täsir etdi welin, kyrk ýyl öňki garabasmalarym täzededen gaýmalaşdy.

Eýýäm näçe arka ruslardan çekmedigi galmadık bir maşgalanyň zürýady we sowet basybalyjylygyny başdan geçiriren biri hökmünde, täzededen ruslara degişli bar zady ýigrenip başladym.

Diýseň gowy ýadyma düşýär: 1980-nji ýylyň tomsunda rus esgerleri öýmüze döküldi. Obamyzyň arçyny we ýerli kethudalardan bolan kakam ruslaryň we ýerli owgan kommunistleriniň nyşanasyn dady.

Men şol wagt on bir ýaşymdadym we öýmüziň öñündäki uly tut agajynyň depesine cykyp gizlenipdim.

Gök gözü saryýagyz rus esgerleri hyzmatkärimizi ýere ýatyryp, dilmajyň üsti bilen «Ýaraglary nirede sakladyñyz?» diýip soraýardy.

Esgerlerden biri sapançany hyzmatkäriň agzyna diränsoň, hyzmatkär görgüli gorkudan ýaňa doňyp galypdy, neresse sandyr-sandyr edýärdi.

Menem demimi alman, gorkuly çeper filmiň wagşyçylykly epizodyna tomaşa edýän ýaly olary synlap otyrdym.

Ýüregim agzymdady, birinji gezek bular ýaly zady görýärdim. Sapança atylsa, belki menem tutdan pat edip ýere düşäýmelidim. Biraz wagtdan soň rus esgerleri wahahaýlap gülmäge başladylar. Ýaşuly hyzmatkär gorkudan ýaňa balagyna goýberen bolsa nätjek. Görgüliniň üstüne bir bedre suw serpilen ýaly balagy şalpyşaraň bolupdy.

Rus esgerleri hyzmatkäri taşlap, biziň alma baglygymyza siňensoň, menem tutdan düşägetdin, obamyzyň ilersindäki çeşmä tarap ökje berdim, ol ýerde adam boýuna ýetýän bugdaýly meýdanlar bardy we gizlenmek üçin şondan amatly ýer ýokdy. Emma ýoly ýarpylanymda garşyndan bir rus tanky çykdy welin, şobada suw degirmenini köceden bölýän diwaryň arkasyna gizlendim.

Tank gelip diwaryň edil düýbünde sägindi. Tankdan düşen esgerler diwaryň düýbüne gelip, dik duran ýerlerinde buşukdylar.

Men bolsa diwaryň beýle yüzündedim, olaryň dem alşyna çenli eşdilip durdy. Tolgunmadan, gorkudan ýaňa ýüregim gürs-gürs edýärdi, esgerler meni duýsa duýup oturybermelidi.

Diwaryň düýbüne çommalyp, ýaňaklarymdan syrygan ýaşlary ýeňim bilen süpürip, gözlerimi ýumanyň ýadyma düşyär. Ol ýerde näçe wagt galanymy bilemok, emma gözümi açanymdq esgerler bireýyäm gidipdi.

Bu meniň rus esgerleri bilen ilkinji duşuşygymdy. Tank zynjyrlarynyň çykarýan şykyr-şykyr sesleri biz çagalaryň iň uly garabasmasydy.

Haçan biz bu zynjyr seslerini eşitsek, gorkudan ýaňa meñzimiz saralýardy. Zynjyr sellers mazaly ýakynlaşyp, soňra durup, yzyndanam gök gümmürdisini ýatladýan bir güwwüldi çykarýardy. Şeýdip heniz çaga ýaşlarymda asmana uçurulan belent-belent jaýlaryň we parçalanan jesetleriň arasynda ulaldym.

Bir gezek ruslar kakamyň ýakyn tanyşlarynyň birini ele salypdylar. Ýerli beglerden bolan iri süňkli we semiz bu adamýň boýy 1,80 sm töweregidi.

Rus esgerleri onuň ellerini arkasyna daňyp, gözlerini-de baglansoň ylgamagy buýrupdylar.

Pahyr aşa semiz bolandygy üçin biraz ylgady welin, demi demine ýetmedi. Rus esgerleri onuň üstünden tank sürüp geçdiler.

Obamyzyň ýasaýjylary rus esgerleriniň dumly-duşy ýakyp-ýandyryp, ýykyp-ýumrup gidenlerinden soň tank zynjyrlarynyň aşağında mynjuryap ýatan jesediň galan-gaçan böleklerini ertesi gün gyssagly ýygnap, onuň maşgalasyna tabşyrypdylar.

Biz maşgala bolup muňa meñzeş wagşylyklaryň yüzlerçesine şáyat

bolduk.

Bu wakalardan bir ýyl öñ hamana sosialistik doganlyk borjuny berjaý etmek üçin Owganystana gelen ruslar doganlykdan, deňlikden, azatlykdan söz açmaga başladylar welin, garry enem «Wah, uruş geljeg-ow!» diýip, howatyra düşüpdı.

Başlangyç mekdepde bilim alyp ýören men: «Ene, sen okap-ýazmany bileňok, bu sözleriň manysyny nirden biljek» diýipdim. Geçen asyryň ýigriminiýe ýyllarynda bolşewik ruslaryň häzirki Türkmenistanda görkezen wagşylygyny hut özi başdan geçiren garry enem: «Ruslar «parahatçylyk» diýse uruşy, «doganlyk» diýse duşmançylygy göz öňüne tutýandyr» diýip, sözüne şeýle dowam edipdi:

«Türkmenistana ilkinji gelenlerinde-de şol sözleri aýdypdylar, emma yzysiře obamyza cozup, hemme ýeri ýakyp-ýandyrypdylar.» Men köpbilmişlik edip: «Goýsana, ene» diýipdim. Alty aý geçmäňkä-de uruş başlapdy.

Owganystanda çagakam başymdan inen gynançly wakalara we wagşyçylyklara on ýyl arakesmeler bilen dünýäniň başga-başa künçlerinde-de gabat gelipdim we her gezegem köne ýaralarym täzeden gozgapdy:

90-njy ýyllaryň owgan graždanlyk urşy, Pars aýlagynyň urşy, Bosniýa gyrgynçylygy, Garabag tragediýasy, çeçen-rus urşy, Siriýadaky graždanlyk urşy.

Häzir ýene bir wagşylyga şayat bolýarys. Taryhyň dürli döwründe başga halklaryň üstüne cozan, olaryň topraklaryny basyp alan ruslar bu gezek bütin dünýäniň gözüniň öñünde öz ganybir doganyny bogýar.

Umumy taryha we geçmişe, bir medeniýete we dile eýe ruslar bilen ukrainleriň bar tapawudy – azeriler bilen Anadoly türkleri ýaly. Ikisi-de biri-birinden sähelce tapawutlanýan bir dilde gürleyär, bir ynanja we bir medeniýete eýe.

Ukrainalylaryň bar günäsi – diýdimzor Russiýadan daşlaşyp, azat dünýäniň bir parçası bolmak islemegidir. Zorlugyň ýerine adalaty, diktatorlygyň ýerine demokratiýany, bendiliğin ýerine azatlygy saýlamagy.

Ukraina döwlet we halk hökmünde böleklenip, Putin tarapyndan ýok edilýärkä, Kiýewi dürlü boş wadalar bilen umytlandyran ABS

we Ýewropa bileleşigi derege ýaramaýan fury sözler we embargo haýbatlary bilen Russiýany saklamaga synanyşýar.

Ýeri, Ukrainada saklatmaýan Russiýanyň yzyndan Hytaýam altmyş ýyl bări öz ýeri hasaplap gelýän Taýwany basyp alsa, dünýäniň haly niçik bor?

Şeýle bolýan bolsa, medeni dünýä kiçijik yüzlenmäm: Zyýanyň nireshinden gaýtsanam, peýdadyr.

Putini saklaň, beýlekiler bir şoňka meñzeş haýu-höwese özünü aldymasyn.

Esedullah OGUZ.

26.02.2022 ý. Publisistika